

20.75x26.54	1/4	עמוד 51	אוסטריטה	24/01/2022	80357665-0
עו"ד ענת גינזבורג - 17050					

עו"ד ענת גינזבורג
 יו"ר ועדת נכים תגמולים ושיקום בלשכת עורכי הדין

עו"ד
ענת גינזבורג
 עו"ד גינזבורג, בעלת ותק של 32 שנה
 כעו"ד, מייסדת וראש משרד "גינזבורג עורכי דין" המתמחה בייצוג תובעים בתחום הנזיקין, תאונות דרכים ועבודה, רשלנות רפואית, נכי צה"ל וביטוח לאומי. המשרד נמנה על משרדי הנזיקין המובילים בישראל בדירוג דן אנד ברדסטריט, ורשם לזכותו תקדימים רבים.

הכרה במחלת הסוכרת כמחלה שנגרמה בעבודה

18.31x26.94	2/4	עמוד 52	אוטוריטה	24/01/2022	80357666-1
עו"ד ענת גינזבורג - 17050					

שכיחות המחלה עולה עם הגיל. מדובר במחלה מטבולית, כרונית, המלווה בסיבוכים רבים וגורמת במהלך השנים לסבל רב והגבלות לחולים בה, ולפיכך יש חשיבות רבה להכרה של העובד כנפגע עבודה, במקרה שהמחלה פרצה בתוך זמן קצר לאחר אירוע חריג בעבודה, אשר היווה טריגר לפריצתה.

אסקור במאמר זה את ההלכות הפסוקות וגישת הערכאות המשפטיות בנושא זה.

במהלך השנים חלו התפתחויות רבות בפסיקה ובספרות הרפואית, לגבי ההכרה בקשר הסיבתי בין דחק לפריצת המחלה.

ועדת רז וועדת רפפורט

בשנת 1996 הוגש דו"ח "ועדת רז" שהוקמה במטרה לבדוק את הקשר הסיבתי בין סוכרת לשירות צבאי, בו השתתפו בכירי מומחי הסוכרת בישראל, בראשה עמד פרופ' איתמר רז. הוועדה המליצה להכיר בקשר סיבתי בין המחלה לבין אירועים חריגים במקרים בהם החייל עבר אירוע רפואי או נפשי קשה בסמוך מאוד להתגלות הסוכרת, ובמידה והסוכרת מתגלה תוך 3 חדשים מהאירוע, יש לקבוע כי יש לקשר בין האירועים.

ועדה מקצועית נוספת - "ועדת רפפורט", בראשותו של פרופ' מיכה רפפורט, מונתה

תביעות רבות מוגשות למוסד לביטוח לאומי ולקצין התגמולים לגבי מחלת הסוכרת מסוג 1 - סוכרת נעורים, וסוכרת מסוג 2, כשהטענה המרכזית בכולן, היא כי דחק נפשי, ולענייננו דחק נפשי בעבודה, היווה את הטריגר לפריצת המחלה.

במקרים רבים נדחות התביעות, ועל הנפגע לפנות לבתי הדין לעבודה או לוועדת ערעורי נכי צה"ל על מנת להשיג את ההכרה במחלה, ולצידה את הקצבאות, הזכויות וההטבות המגיעות לו.

עפ"י נתוני משרד הבריאות, בישראל, כמו במדינות מתועשות אחרות, סוכרת היא מחלה כרונית שכיחה המהווה נטל כבד על מערכת הבריאות, על החולה ועל משפחתו. היארעות הסוכרת בישראל כמו גם בעולם נמצאת במגמת עלייה עקבית. על פי אומדנים, מספר החולים בעולם צפוי להגיע בשנת 2030 לכ- 439 מיליון.

סוכרת מסוג 1, המכונה גם סוכרת נעורים, היא סוכרת תלויה אינסולין. חולי סוכרת מסוג 2 נתונים בסיכון יתר לפתח מגוון רחב של סיבוכים ומחלות כרוניות הכרוכות במוגבלות, ביניהם מחלת לב כלילית, שבץ מוחי, מחלת כלי דם היקפית, פגיעה בעיניים העלולה לגרום לעיוורון, מחלת כליה סופנית, כיבים קשים לריפוי.

17.73x26.07	3/4	עמוד 53	אוסף יטה	24/01/2022	80357667-2
עו"ד ענת גינזבורג - 17050					

סוכרת קודמת; (ב) שלילת גורמי הדק אחרים לפריצת המחלה; (ג) נוכחות או היעדר גורמי סיכון נוספים לפריצת סוכרת; (ד) הערכה של עוצמת הדחק האובייקטיבית והסובייקטיבית; (ה) סמיכות בזמן בין תקופת הדחק לפרוץ המחלה.

ההלכה הפסוקה

כאמור, במקרים רבים דוחה המוסד לביטוח לאומי את התביעה ועל הנפגע להגיש תביעה לבית הדין לעבודה. בתחילה דן בית הדין בעובדות האירוע החריג אשר קדם לפריצת המחלה, ולשם כך על הנפגע להוכיח את האירוע, לרבות באמצעות עדים. משהוכח האירוע החריג, ממנה בית הדין מומחה רפואי אשר תפקידו לדון במקרה ולקבוע האם קיים קשר סיבתי בין האירוע לבין המחלה.

בתי הדין לעבודה מתייחסים לסוכרת כמחלה העשויה להתפרץ כתוצאה מטריגר - אירוע טראומתי וחריג שניתן לקשור אותו למקום העבודה, לאירוע חריג שהתקיים בסמיכות להתפרצות המחלה, בפרק זמן של עד שלושה חודשים.

מה נחשב ע"י בתי הדין לעבודה כאירוע חריג בעבודה העלול להביא להתפרצות סוכרת?

כך למשל, בבל' 3949/08 **חרזי ליאור נ' המוסד לביטוח לאומי** (6.1.2010) נדון עניינו של עובד אשר ביקש להכיר במחלת הסוכרת כפגיעה בעבודה, משהודע לו כי

בשנת 2016 על-ידי המועצה הלאומית לסוכרת והגישה דו"ח מקיף בתאריך 7/6/16. ועדה זו מנתה מומחים רבים, לרבות פרופ' איתמר רז, פרופ' חוליו וינשטיין, פרופ' מרדכי רביד, פרופ' אמיר תירוש. על הועדה הוטל, בין היתר, לבחון את הקשר בין דחק נפשי מקדים לפריצת ו/או החמרת מחלת הסוכרת מסוג 1 או 2.

בתי הדין לעבודה מתייחסים רבות בפסיקותיהם בשנים האחרונות לדו"ח ועדת רפופורט.

בדו"ח הועדה נכתב כי דחק נפשי אינו מהווה את המחולל הראשוני למחלת הסוכרת, וכי הוועדה עסקה בתפקידו של דחק נפשי מקדים כ'גורם הדק' לפריצת סוכרת. הוועדה ציינה כי כדי להעריך נכונה את תפקידו היחסי של דחק נפשי מקדים כ'גורם הדק' בפריצת סוכרת יש להעריך בזהירות רבה ביותר כל מקרה לגופו, תוך שקילת מכלול הגורמים המעורבים.

בדו"ח הועדה מופיעות שתי מסקנות עיקריות:

א. יש קשר חזק בין דחק נפשי מקדים ופריצת מחלת הסוכרת, ובנסיבות מסוימות יכול דחק נפשי מקדים לשמש כגורם 'הדק' (להבדיל מגורם מחולל ראשוני) לפריצה של סוכרת או להחמרתה.

ב. חוזק הקשר קשור למאפיינים אישיים ונסיבות האירועים של כל חולה וחולה, ועל הרופא לברר את הנסיבות מראש מול החולה, וחוזק הקשר יקבע על פי דעת מומחה, ובכלל זה: (א) שלילת נוכחות

18.27x25.88	4/4	עמוד 54	אוטוריטה	24/01/2022	80357668-3
עו"ז ענת גינזבור - 17050					

דרגת הנכות וההטבות

לאחר שהמחלה הוכרה כפגיעה בעבודה, יוזמן הנפגע לועדה רפואית של המוסד לביטוח לאומי אשר תקבע את דרגת נכותו. אחוזי הנכות נקבעות לפי חומרת המחלה וסיבוכיה, לרבות פגיעה במערכות גוף שונות. כך למשל, לנפגע עבודה הסובל מסוכרת לא מאוזנת עם סיבוכים נוספים ייקבעו לפחות 65% נכות. נפגע עבודה הסובל מסוכרת מאוזנת ללא סיבוכים נוספים עשוי לקבל 50% נכות וכו'. במידה והנכות היא מעל 20% לצמיתות, גובה קצבת הנכות תחושב מתוך 75% מהשתכרותו, במכפלת דרגת הנכות והוא משולם מדי חודש עד תום תוחלת חייו. נכות בשיעור 9%-19% מקנה מענק חד פעמי, אולם בדרך כלל אחוזי הנכות של חולי סוכרת גבוהים מכך.

נפגע עבודה אשר מחלת הסוכרת ממנה הוא סובל החריפה והוא זקוק לליווי וסיעוד, עשוי לקבל בנוסף לקצבה החודשית קצבה מיוחדת, וזאת בהתאם למצבו. במידה ומחלת הסוכרת גורמת לנוירופתיה או קשיי ניידות, ניתן לפנות למוסד לביטוח לאומי בבקשה לקצבת ניידות.

כמו כן, קמה לנפגעים זכאות לשיקום מקצועי, אותו מממן הביטוח הלאומי.

הכותבת מייסדת וראש משרד עו"ד, המתמחה בייצוג תובעים בתיקי רשלנות רפואית, תאונות דרכים ועבודה, ביטוח לאומי ונכי צה"ל.

לימודים אקדמאיים לא יחשבו לצורך תוספת שכר, מה שגרם לו להיות "פקעת עצבים" בית הדין קבל את התביעה.

בבל (ת"א) 31634-11-15 **יואב איזק נ' המוסד לביטוח לאומי** (22.6.19) התקבלה התביעה, והוכרה מחלת סוכרת כתוצאה של דחק נפשי שנגרם עקב פיטורים.

ב"ל 45806-11-16 **פלוני נ' המוסד לביטוח לאומי** (26.2.2020) עסק בפריצת סוכרת עקב ביקורת מס הכנסה והשלכותיה, בעניינו של בעלי חברה המספקת שירותי פיתוח תוכנה. בית הדין קבל את התביעה, תוך שהוא דן באופן מקיף בדחק נפשי כגורם למחלת הסוכרת.

בב"ל 60048-01-17 **פרופ' אפק נ' המוסד לביטוח לאומי** (24/6/20) נקבע כי מחלת הסוכרת פרצה כתוצאה מדחק כתוצאה מאירועים חריגים אליהם נחשף התובע.

גם בב"ל 53945-02-16 **פלונית נ' המוסד לביטוח לאומי** (17.1.20) הוכרה מחלת סוכרת כתוצאה של דחק נפשי ובנוסף לכך התייחסה המומחית מטעם בית הדין לוועדת רפופורט. בהתייחס לחוות דעת המומחית נכתב כך - "המומחית קבעה, כי גם על פי המלצות ועדת רז וגם על פי המלצות ועדת רפופורט משנת 2016 'במקרים פרטניים עשוי להתקיים קשר סיבתי בין דחק נפשי להתפתחות סוכרת' ולאחר שעיינה בתיקה הרפואי של התובעת קבעה, כי עניינה הוא אחד מאותם מקרים בהם אירוע הדחק היה חריג והשפיע על מצב בריאותה ועל התפתחות הסוכרת".